СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. — Ч. 92. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 12-го травня 1944. No. 92. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, May 12, 1944. VOL. LII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРЕЗИДЕНТ ІМЕНУВАВ НОВОГО СЕКРЕТАРЯ ВОЄННОЇ МАРИНАРКИ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт іменував секретарем воєнної фльоти Джеймса Винсента Форестела, дотеперішного підсекретара Френка Накса. Це іменування вважають неполітичне, хоч Форестел є демократом. Одначе він політикою не займається, а віддається в цілости свому фаховому становищу. Тому, що він займав становище підсекретаря фльоти довгі часи і був найближчим дорадником Накса, його вважають за знавця в своїм уряді. На підставі конституції його іменування має ще бути потверджене сенатом, але ніхто не передбачує якогось спротиву проти його особи, отже іменування вважають за доконану справу. Форестел має щойно 52 літ життя, але виглядає на 10 літ молодший. Він покінчив університет в Принстон, заробляючи як послугач в ресторані на своє утримання. Військовий вишкіл перебув ще за першої світової війни, а потім працював в банку при Вол Стріт у Ню Йорку. Звернув на себе увагу президента Рузвелта як його сусід на фармах коло Гайд Парку в стейті Ню Йорк. Президент мав нагоду пізнати його спосібности та іменував його підсекретарем фльоти в 1940. р.

АДМІРАЛИ ПРОТИВЛЯТЬСЯ ЗЛУЦІ ВОЄННИХ СИЛ.

ВАШИНҐТОН. — Віцеадмірал Горн і віцеадмірал Джейкобс, оба на важних становищах при воєнних операціях, заявили свій спротив злуки воєнних сил. Вони були на переслуханню Комітету для Повоєнних Військових Плянів палати репрезентантів і склали свої пляни для повоєнної діяльности на письмі для розгляду комісії. У зізнанню вони твердили, що кожен рід воєнної діяльности вимагає окремого вишколу і тому важко все те зібрати під одну команду.

ПРОВІДНИКИ ЮНІЇ ПРОТИ ЮНІЇ ПРОВІДНИКІВ.

ДІТРОЙТ. — Від якогось часу вийшли на страйк провідники („формани") в 12 фабриках воєнної продукції. Ціль страйку така, щоби можна було створити юнію для провідників фабрик і в той спосіб піддати фабрики під їх контролю на будуче. Проти цього страйку заявилася Автомотивна Рада для Воєнної Продукції, яка контролює 1,200,000 зорганізованих по юніях робітників, занятих в 500 воєнних підприємствах. Вони продукують 20 відсотків усіх воєнних матеріялів краю. Автомотивна Рада звертає увагу всіх інтересованих чинників, що признання юнії провідників викличе великий заколот між зорганізованим робітництвом, бо це є спроба, щоб наглядачі фабрик переняли ведення праці у фабриках під свою виключну контролю.

ПОМЕРЛА ІНІЦІЯТОРКА ДНЯ МАКІВ.

АТЕНАС (Джорджія). — У 47. році життя померла в шпиталі Анна Пойна Майкел, яка в 1918. році започаткувала День Маків в Америці. Вона вийшла з цією думкою після перечитання поеми Джана МеКреа „На полях Фляндрії". День Маків устійнений є в Америці на Меморіел Дей і тоді йде по цілому краю продаж червоних мачків, які приносять пересічно $125,000,000 на дохід ветеранів. Мис Майкел була учителькою в університеті Джорджія. Вона діждалася ще за життя признання й марморового памятника в стейтовім капітолю в місті Атланта.

ЕПІДЕМІЯ ВИПАДАННЯ ВОЛОССЯ В ДІТЕЙ.

НЮ ЙОРК. — На річному зібранню Медичного Товариства Злучених Держав, що відбувається в готелю Пенсилвенія, радять над способами зарадження епідемії випадання волосся головно в дітей. Знавці стверджують, що волося випадає від заразня, але епідемія не поширюється в одній околиці чи в одній громаді, лише передається по окремих установах та школах на всі околиці краю. Через те й виходять трудноші в її лікуванню. Недугу приписують заразневи, знаному під іменем „ринґворм", подібно, як поширяється недуга між пальцями ніг, що її називають „атлетик фіт". Дехто твердить, що епідемія випадання волосся заволочена вояками з тропікальних околиць і тому не можна її якслід протиділати.

ОРЛЄМАНЬСКІ ПОВЕРНУВ В АМЕРИКУ.

СІЄТЛ (Вашинґтон). — Літаком із Фирбенкс на Аласці прилетів до Злучених Держав о. Станислав Орлеманьскі, який перебув 12 днів в Советах і мав дві конференції з премієром Сталіном. Він перелетів з Москви понад Сибір до Аласки. Із Сієтл виїздить до Шікаґа, звідти до своєї парафії в Спринґфілд, Мас. Орлеманьскі не хотів запускатися в розмову з газетярами ані давати відповіди на запити.

Америка мабуть запускається в советсько-польські непорозуміння

ВАШИНҐТОН. — Підсекретар стейту Едвард Стетиніус відбув окремі конференції з польським і советським амбасадором, а з цього появилися здогади, що Злучені Держави запускаються в непорозуміння між польським і советським урядом. Ні польський амбасадор Ян Цехановскі, ні советський Андрій Ґромико не виявили, про що йшла розмова, яку Стетиніус перевів за спонукою департаменту стейту. Здогади про можливість вмішування Америки в польсько-советський спір за границі появилися з того, що Стетиніус відбув низку конференцій в імени Америки з Великою Британією в Лондоні. Понад те кожного цікавить поворот американського амбасадора до Советів, В. Аверела Гаримана, до Вашинґтону і його конференція, яку він відбув з Ґромиком. Кажуть, що Гариман привіз із собою урядовий погляд Советів на справу налагнання польсько-советських відносин ще перед тим, заки советські війська вступлять на польські землі.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ЗЯСОВУЮТЬ СВОЇ ЦІЛИ НА ПАН-АМЕРИКАНСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

НЮ ЙОРК. — Вилйем Бентон, віцепрезидент університету Шікаґо і віцепрезидент делегації Злучених Держав на конференцію Комісії для Пан-америкаської Розбудови, зголосив цілі, які Злучені Держави хочуть осягнути на цій конференції. Вони такі: Найосновніше використання природних багацтв всіх американських країв; поширення нових підприємств і заохота до підприємчивости; кооперативні студії банкової і кредитної системи; модернізація хліборобства; приспосіблення робітників до участи в переведенню програми і суспільне забезпечення опісля; однакове трактування місцевих і заграничних продуцентів; свобідна виміна інжинірських і технічних сил в продукції; постійність і свобода у виміні грошей; обниження митних оплат; обмеження приватного монополю, як ворожого до свобідної торгівлі.

На підставі таких пропозицій, як це сказав предсідник конференції Ракефелер, можна буде створити „між-американські рамці для бизнесу".

НАЦІСТИ ЗАТОПИЛИ АМЕРИКАНСЬКИЙ НИЩИТЕЛЬ

ВАШИНҐТОН. — Корабель типу нищителя, містоти 1,630 тон, затопили націсти ще 20. квітня на Середземному морю кидаючи повітряні торпеди. Напад виконано в сумерку, корабель зломився на двоє і пішов на дно швидко. Мі... виратуваними є син секретаря скарбу, лютенант Роберт Морис Морґентав.

Заповідають нову конференцію президента Рузвелта з Чорчилем і Сталіном

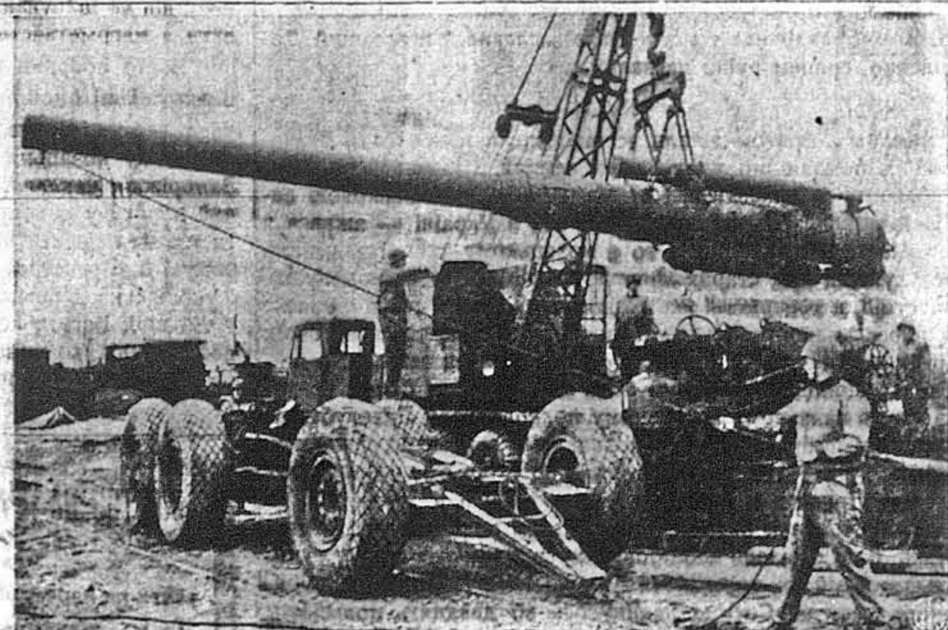
ЛОНДОН. — Як скінчиться конференція премієрів британських доміній, то британський премієр, Винстон Чорчил, буде пробувати скликати конференцію представників Злучених Держав, Великої Британії й СССР в справі обговорення справи забезпеки мира по війні. Тепер, як пишуть, Чорчил висондовує опінії представників домінії у цій справі та їхні пропозиції. Ще не є рішене, в який спосіб будуть відбуватись наради „Трьох Потуг". Але переважає думка, що мабуть таки знов зійдуться „три великани", себто: Рузвелт, Чорчил та Сталін.

СОВЄТИ ДІСТАЮТЬ З АНҐЛІЇ ТА АМЕРИКИ ПОСТІЙНО ВЕЛИКУ ДОПОМОГУ

ЛОНДОН. — Не зважаючи на те, що Злучені Держави та Британія готуються до інвазії Европи, щоби завдати Гітлерови остаточний удар, та що та підготовка зуживає масу воєнних матеріялів, що їх треба нагромадити для інвазійних цілей, Совети дістають з Анґлії правильно щораз більшу воєнну допомогу. Таке проголосила британська адміраліція. За останніх шість місяців доставлено Советам морським шляхом через Ледоватий Океан 1,250,000 тон воєнних матеріялів. Це знов заявив британський премієр в британській палаті послів. Достава Советам згаданим шляхом іде тепер майже без втрат завдяки геройству британських моряків, що займаються отсею доставою. Усі посилки доходять на 98%. Самих повзів вислано 5,031. Чорчил заявив, що це треба оголосити, не відбираючи „кредиту" ні Злученим Державам за достави, головно сирівців, ні Советам за геройську боротьбу. Замітне й те, що давніше називано шлях до Мурманська „самогубством", а тепер німецьку субмаринову загрозу вже так якби цілковито усунено.

СУДЯТЬ ФРАНЦУЗЬКОГО АДМІРАЛА ЗА ЗРАДУ

АЛЬЖІР. — Заступник адмірала, Едмунд Деріен, відповідає перед судом за те, що повинувався маршалови Петенови і видав німцям в листопаді 1942 р. в Бізерті французькі кораблі. Розправа є тайна, проти чого протестує оборона, що каже, що обвинуваченого називано довго зрадником, а тепер не дається йому можности оборонити себе публично. Адмірал Деріен двічи голосився до участи в боротьбі проти „Осі". Суд має рішити, чи Деріен мав повинуватись Петенови, чи ні.

НАЙСИЛЬНІЩА ГАРМАТА В СВІТІ ДЛЯ ОБЛОГИ.—Це є американська гармата. Ось та, якої образ маємо перед очима. Разом з возом важить вона 69,000 фунтів. Вона вже добре випробувана. Тепер ладують ці гармати на залізниці, щоб відвезти в місця призначення для дальшого транспорту.

ДАЛІ НИЩАТЬ ПОСЛІДОВНО НІМЕЦЬКУ ОБОРОННУ ЛІНІЮ НА ЗАХОДІ

ЛОНДОН. — Дві тисячі аліянтських літаків, середної величини, вилетіли з Анґлії, щоб продовжати нищити летунські поля, комунікаційні шляхи та все те, що тісно звязане з німецькою оборонною системою в Франції й Бельґії. Це вже є 26-тий день повітряної аліянтської офензиви.

БОМБАРДОВАНО ВІНЕР НАЙШТАД.

ЛОНДОН. — Американські „Флаїнґ Фортресес" і „Либерейторс" вилетіли в більшій скількости з своїх баз в Італії й долетіли до Австрії, де бомбардували славну фабрику літаків в Вінер Найштад, що є центром австрійської літакової продукції. Шкоду тяжко означити, бо треба було скоро завертати зогляду на більшу ворожу летунську силу. Летуни кажуть, що всеодно не булоб можна добачити шкоду, бо як бомбардували місто, воно покрилось димом.

НАЦІСТИ НАМАГАЮТЬСЯ ПІДНОСИТИ МОРАЛЬ.

ЛОНДОН. — Мусить бути зле з моралю німців, чи тих, що вірили в їхню силу, коли вся німецька преса тепер переповнена описами способів різного роду оборон перед аліянтською інвазією. Аж дивно видається, чому націсти „зраджують" ті „тайни". Та виходить на яв, що населення таки залякане. Тому націстівська пропаганда пробує робити з ген. Ромеля якогось воєнного божка, що всьо вже передбачив і усьому зарадить. Тому і висилають Ромеля до різних окупованих країв, щоб він там виголошував промови і заспокоїв вояків і населення. Аліянтські військові кола слідкують за тою пропаґандою і кажуть, що одно є у ній цілком звичайне, а друге здогадне, бож тяжко припустити, щоб такий військовий як Ромель не міг передбачувати того, що кожний військовий мусів би передбачувати.

ПІДГОТОВКА ПОШИРЮЄТЬСЯ.

ЛОНДОН. — Деякі прибережні смуги замкнено вже цілковито для цивільного вжитку. Теж зорганізовано спеціяльні частини, що мають занятись евакуацією не-воюючих з британських прибережних міст.

ЗНАЧІННЯ ВІДБИТТЯ СЕВАСТОПОЛЯ.

МОСКВА. — В Советах ще далі святкують перемогу над німцями на Кримі, згл. здобуття Севастополя, останньої точки опору німецько-румунських частин. Скільки їх там залишилось, ніхто не подає, а тільки стверджується, що вони ставили до кінця завзятий опір. Військова газета „Красная Звезда" займається у більшій статті виясненням мілітарного, історичного й сентиментального значення, полученого з відбиттям Севастополя, що є „святим для росіян", що є тим, де зродилась „російська потуга". Далі підкресляється, що тепер советська фльота на Чорному морі має вільний доступ до уйстя Дністра, а тим самим є краща нагода до вжиття цеї фльоти для бомбардовання румунських пристаней. Одно зле, кажеться далі, що Туреччина не є у війні з Німеччиною, бо тоді булиб отверті Дарданелі, а через них моглиб Аліянти скорше доставляти матеріяльну поміч Советам.

АМЕРИКАНСЬКІ ПОВЗИ В БУРМІ.

ПОЛУДНЕВО-СХІДНА АЗІЙСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА. — Американська воєнна допомога заважує і на бурменському фронті, де наступає передня американська формація з 50 повзів, що хоче добитись до Моґавнґ, заки ще добра погода. Вона вже пробила японську бойову лінію на просторі, довгім три милі. Це є частини армії ген. Стилвела, що призначені для оборони Китаю.

ВІДБИЛИ АЛІЯНТСЬКИХ ПОЛОНЕНИХ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА ПОЛУДНЕВО-ЗАХІДНІМ ПАЦИФІКУ.—Аліянтські війська, що заняли Голяндію в Нідерляндській Новій Ґвінеї, вбили 1,502 японських вояків, а 290 забрали в полон, а заразом звільнили з японського полону 707 аліянтських полонених, що походили з різних країв і різних народів; бо були там америкаці, австралійці, китайці, чехи, поляки і т. п. А теж і християнські місіонарі. Полонені китайці розповідають про страшні знущання японців над ними. Кажуть, що їх японці прибивали цьвяхами до пальмових дерев та допускались над ними інших варварств.

НІМЕЧЧИНА БЕЗ НАФТИ.

МОСКВА. — В Советах пишеться, що Гітлер знайдеться в скорому часі в дуже скрутному положенню через брак нафти. Він втратить Румунію з Плоешті, звідки діставав третину свого нафтового запотребовання. Втратить й інші румунсько-мадярські джерела, а штучним способом не дістане стільки, щоб могло йому вистарчити на дальшу боротьбу чи оборону. Тому він знов буде натискати на свого приятеля, ген. Франка, себто Еспанію, щоб його ратувати.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily).
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письменний текст оголошення мае бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати свое оголошення.

За оголошення редакція не відповідае.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Сентимент, щоб допомогти

Не зважаючи на комуністичну диктатуру в Советах, ніяк не підходячу до американського політичного світогляду, ні американських почувань, так є, що американський нарід має глибокі почування до народів, що живуть в Советах, вже за те одне, що вони так по геройськи відбивали націстівську навалу, та що ще далі з таким самим завзяттям виганяють решту німецьких наїздників, що є ворогами теж і нашого краю. Вислідом тих американських почувань є і бажання допомогти тим народам піднятись з нужди і руїни, наслідків военного лихоліття. А та руїна величанська. І обіймає собою в першу і головну чергу український нарід і українські землі, які до цього часу навіть не мали змоги користати з американської допомогової акції, бо були під німецькою окупацією. Корінні московські землі були скорше відбиті й скорше скористали з допомоги. Вони теж витерпіли багато, але вони і простором менші, коли брати під увагу тільки ті території, що були обняті военними операціями, а й не були назагал так довго під націстівською владою, як українські землі. У них нема й такої обсмаленої землі, якою є українська земля.

Згадуємо за ті речі не на те, щоб зменшувати терпіння московського народу, чи якого другого в Советах, а тільки на те, щоб підкреслити, що Україна таки знищена з усіх найбільше, та що супроти цього саме їй належиться тепер найбільша допомога теж і з того, що іде з Америки в характері гуманітарної допомоги Советам. Та це вже справа советського уряду, бо американці висилають допомогу „Росії", а кому там в тій „Росії" припаде, зокрема якому народови, в те ближче не входять. Вони беруть справу просто: треба допомогти! І орґанізують скоро, бо, як от пише Ню Йорк Таймс, яких 450 церков і синаґоґ прилучилось уже до акції єпископального єпископа Манінґа, щоби збирати одяг для знищеної війною Росії.

Ось той благородний американський сентимент повинен бути використаний теж і американськими українцями для акції допомоги Україні. Очевидно з тим, що самі американські українці дадуть якнайкращий приклад жертвенности, як себе скоро для цеї допомоги зорґанізують, виминаючи усяких політичних, ґрупових чи реліґійних терть. Думаємо, що така спільна акція може бути поведена і повинна бути поведена. У ній повинно усіх нас обєднати в першу чергу чисто людське почуття вратувати харчами, одягом і ліками якнайбільше виснажених війною людей від передвчасної смерти.

А таких нещасних людей можна рахувати в Україні на міліони. Хай отже кожному з нас не іде про провід чи „кредит", а тільки про ратування українських людей. Ставши на тому, буде легко дійти до спільної акції.

Чи і які книжки висилаєте воякам?

Вглядаючи в те, що роблять різні національні групи (громади, парохії, клюби, чи товариства), чи теж поодинокі громадяни тих ґруп для наших вояків, знаходимо, між іншим, теж і часті заклики висилати до бібліотек для вояків теж і такі книжки англійською мовою, в яких є відомости про історію і культуру тих народів, з яких вони вийшли, чи взагалі щось з давнього чи сучасного життя тих народів.

Що далі: Виявляється зі звітів, що дійсно бібліотеки для вояків мають багато таких книжок. Це навіть видно з листів вояків, що друковані в різній пресі, а з яких виявляється, що вояки такі книжки читають, що вони їм навіть дуже подобаються, бо дають їм змогу краще пізнавати чужі краї.

Коли треба про який нарід поширяти відомости серед американських вояків, то цілком певно, що про — український. Та знаємо, що й нема так багато того матеріялу, що надавався б до такого поширення. Але й той, що є, не є як слід використовуваний. „Історія України" М. Грушевського не є ще в многих навіть свідомих українських хатах, як і не є ще в многих бібліотеках, а вже найменше у військових. Те саме можна сказати і про „Богдана Гетьмана України", „Мойсея", чи про „Спирит оф Юкрейн" та інші видання. От недавно появився переклад повісти І. Франка „Захар Беркут", праця тут родженої Теодозії Борецької, яка дуже надається до розповсюднення між вояками, бо нагадує боротьбу українського народу за волю. І ту книжку вартувало б поширити.

Нагадуємо ті справи, бо знаємо, що майже в кожній громаді є клюби чи комітети, що дбають за наших вояків і памятають за них при різних нагодах. Думаємо, що памятати за них посилкою доброї книжки, це значить ще й пошанувати їх. Бо дарунок у формі книжки — це пошанівок. Це високо культурний подарунок! А в нашому виапдку благородний ще й з того боку, що таким чином поширяємо відомости про той український нарід, що так там по геройськи бореться, що поніс у тій війні з націстівським варварством такі величанські жертви. Такий нарід заслуговує уже тим одним, щоб поширити якнайбільше вістей про нього. А обовязок це виконати, спочиває тепер в першу чергу на нас — американських українцях. Знов наші вояки, маючи такі подарунки в руках, будуть певно ними гордитись, вичитуючи раз-у-раз про щораз нову геройську поставу українського народу в Европі. В такому моменті й самі захочуть краще пізнати цей славний нарід, з якого походять.

Очевидець про польську війну — без успіху і без слави

(Докінчення)

Військова тайна в Польщі.

Польське громадянство цих усіх фатальних помилок і недостач проводу армії не бачило. Не доглянуло їх завдяки головно двом обставинам.

Поперше воно було осліплене великою масою військових заряджень ґенерального штабу. Громадянство було під враженням, що чим більше заряджень видає штаб, тим він ліпше працює. До тої основної помилки причинялася ще звичка вважати прикази штабу за тим кращі, чим більше вони відходили від звичайних способів в вирішуванню таких питань у світі.

До таких заряджень, які видавав польський штаб у противенстві до всіх інших штабів у світі; належать передусім його зарядження в справі військової тайни.

У цілому світі кожна армія заховує в тайні річи, котрими вона хоче заскочити ворога. Отже: нові типи зброї, нові військові винаходи, нові фортифікації, военні пляни і т. і. В цих справах військо й само заховує тайну й підготовляє цивільне громадянство, як заховати в тайні вістки, які могли би розкрити ворогови такі тайни.

Поза тими річами одначе є багато річей і подробиць, які є явні, які по розвазі за явні признано. Щодо них усяке таєння не тільки зайве, але й небажане.

До таких наприклад належить приналежність вояка до якогось роду зброї. Це в усіх арміях уважається справою явною і признається такою з розмислом, раз, щоб піднести відділову амбіцію, друге для протиакції шпигунів.

Польський ґенеральний штаб, видаючи свої безчисленні розпорядження, признав військовою тайною просто все. Отже була тайною приналежність вояка до його військової одиниці. Вояк, котрий сказав, до якого відділу належить, міг бути караний за зраду військової тайни!

В цей спосіб створено в Польщі просто рай для шпигунів. Вистарчило надягнути військовий мундір, щоб потім на кожний запит у справі приналежности заслонюватися військовою тайною.

Серед таких умов розкривати шпигів, навіть очевидних було незвичайно важко. Шпиги були безпечні.

Заходи деяких старшин за знесення таких нерозумних заряджень стрінулися з відповідю ґенерального штабу, що це є щоправда найновіші зарядження в справі тайни в світі, але вони є видимо розумні, коли німці задумують завести їх у своїй армії...

З другого боку той штаб розкривав ворогови річи, які міг заховати в тайні. В 1938 р. наприклад, оголосив пробну їзду автів різних фірм для вирішення, котрі надаються найкраще до їзди на польських дорогах. Зголосилося багато заграничних фірм, у тому числі 4 німецькі. Пробу задержано перед закінченням, бо поляки розкрили, що шоферами автів німецьких фірм були офіцири німецької армії.

Настрої на передодні війни.

Полковник Швайцер каже, що зарядження военної мобілізації викликало в польській армії радість і запал. Польський вояк і офіцир, почуваючися улюбленою дитиною польського громадянства, хотів тепер показати, що народ недаром наділив його спеціяльними привилеями.

На його думку, польський вояк і підофіцир знали своє діло добре. Одначе офіцирство мало поважні недомагання: воно всеще уявляло собі війну такою, яку памятало з 1914-1918, а ще більше з 1918-1920 років. Тільки незначна частина офіцирів знала цілу загрозу внаслідок запевнення польської військової думки в рамах традиції польсько-большевицької війни. Цих офіцирів одначе оплюгавлено як критиків свого, а величателів чужого. Відсунені від вирішального голосу ті офіцири мусіли обмежитися до виконування своїх обмежених обовязків.

В наслідок такої штучної ситуації в армії загал вояків сподівався, що війна буде важка, але переможна. І чим більше любови проявляло громадянство своїм воякам, тим більше підносився цей многонадійний настрій.

Одначе згодом ці настрої почали мінятися. Сталося це знову під впливом ґенерального штабу. Цей штаб, поставивши армію в передодні війни на самій границі, вважав далі своїм обовязком видавати якнайбільше різних приказів. Він дивився на справу так, гейби видання приказу рівнялося його виконанню. Чим більше приказів, тим краще видно працює штаб! Це йому давало почуття виконаного обовязку, спокій і певність себе.

Та зі становища вояків, які мали прикази ґенерального штабу виконати, справа представлялася інакше. Від ворога ділила його тільки границя; це заставляло вояка дивитися на кожну справу поважно. Він розцінював кожний одержаний приказ з того становища, отже передусім: чи можливий він до виконання. Вояк, що дістав неможливий до виконання приказ, почав сумніватися вже не тільки в можливість виконання цього приказу, але всіх приказів, що йдуть від ґенерального штабу. Він тратив довіря до штабу, до армії, а навіть до себе самого.

Через те, що воякам заздалегідь обіцяно, що зараз по мобілізації армії дасться їй різні нові зброї, а водночас здійметься з плечей вояків різні тягарі, — то коли цього по мобілізації не виконано, вояк почув, що в війні йому прийдиться воювати без належної піддержки збоку верхівки.

На зміну настроїв армії вплинув теж приплив до неї резервістів. Коли проминули перші тижні мобілізації, ці вояки почали журитися родинами. Декотрі з них дізналися, що в сусідних від них селах не покликано всіх людей, як у них. Як армія звільнила домів слабших вояків, ті, що їх полишили, переконалися, що це не поплачує бути добрим вояком. Журба за родину була часто зовсім реальна: що мав, наприклад, думати про війну вояк, котрий вчас мира заробляв по 5 зл. денно, отже коло 120 зл. місячно, а котрого родина по його покликанню до війська діставала 19 зл. місячного „засілку", з чого вона мала платити в урядовім мешканню 15 зл. місячно, — а не могучи заплатити, була викинена з мешкання?

Неменше цікаві були переходи настроїв у польськім цивільнім громадянстві.

Населення Польщі, глибоко католицьке, каже полковник Швайцер, певно відноситься до війни по лінії молитви за вирятування від повітря, голоду, огня й війни, що її відмовляється в католицьких церквах кожної неділі. Обявлення війни — для нього заповідь великих подій. Викликує вона повне оголомшення й дезорієнтацію.

Сільське населення Польщі, — каже полковник Швайцер, політикою не займалося. Вірило наслїпо урядови, віддавало йому обовязок думати й рішати. Свою льояльність до держави хотіло засвідчувати сліпим виконуванням урядових приказів.

Керувати тою недумаючою політично масою мала нечисленна інтеліґенція, котра займалася політикою. Одначе ця верства зовсім спустила голову тепер, коли перед її очима виринула для Польщі небезпека з тої сторони, з котрої польська політика останніх років не казала небезпеки сподіватися. Коли Польща відкинула жадання Німеччини, польська інтеліґенція побачила в тому доказ рішучости, а в рішучости доказ певности. Якщо була яка непевність, то лише щодо того, хто виступить союзником Польщі в таку важну для неї хвилю. Знову вернулася звичайна польська сліпа віра в військо.

У грізній для Польщі ситуації військова верхівка почала побренькувати шаблею. Ридз-Сміґли виголосив відповідь Німеччині, що поляки „сильні й готові". Чужі приятелі подавали полякам щирі остороги, — англійський ґенерал Айронсайд оцінював, що Польща зможе противитися Німеччині 20 днів, — але хтоб слухав таких „смішних" осторог? У Польщі запанувало безмежне самодовіря.

По цьому безмежному самодовірю вдарила останнього тижня в серпні громом вістка про німецько-советський союз. Вістка відкрила в Польщі неодно невидюче око. Майже всі зрозуміли близькість небезпеки, але не всі зрозуміли величину небезпеки: навіть тоді ще поляки не розуміли, що Польщі не рівня воювати водночас з Німеччиною й Росією. Зрештою на відкриття очей невидючим уже часу не було. У тиждень по проголошенню німецько-советського союзу, — німці перейшли польську границю й почали війну.

МАДЯРИ ЗІГНАЛИ ЖИДІВ НА КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ.

БЕРН, Швайцарія, (ОНА). — З Будапешту подають, що мадярський уряд вже арештував 300,000 жидів і зігнав їх на Карпатську Україну до концентраційних таборів. Там діятиме спеціяльна урядова комісія, яка, по фізичнім огляненню, висилатиме жидів до фабричної праці не тільки на Мадярщині, але й в Німеччині.

Жидівські кола в Берні бояться, що мадяри можуть вислати жидів до Польщі.

НІМЦІ ВЗИВАЮТЬ ЖІНОК ПРАЦІ.

СТОКГОЛЬМ, Швеція, (ОНА). — Наспівші сюди німецькі ґазети принесли зазив міністерства праці в якім говориться, що жінки, які втікли з бомбардованих міст на села, повинні помагати господарям працювати на ріллі. Ґазета пише, що цього року Німеччина вже не може дістати робітників зо сходу і жінки повинні братися до праці. Особливо міщанки, які чомусь уважають, що фізична праця на ріллі є понижаючою.

Міністерство дістає скарги, що міщанки, які находяться на провінції, не хочуть нічого робити і заваджають фармерам виконувати свою працю. Якщо міщанки не возьмуться до праці на ріллі добровільно, то будуть до цього заставлені силою. Праця, говорить комунікат міністерства, не понижує людину і німкині повинні це розуміти.

АНАСТАЗІЯ Г. БІЛОВУС

КАТРУСЯ

Оповідання з давної минувшини.

(До друку зредагував Ол. Луговий).

16)

Через кілька тижнів Камянець піддався. Султан і гетьман Дорошенко, як рівні володарі віхали у здобуту фортецю. Кримський хан їхав рядом з Османом і Мустафою у окруженні султана і гетьмана. Затаїв злобу у душі, бо його, володаря татарських орд, поставлено нижче козацького гетьмана, наче його підвладного... І цей віїзд переможців стався первопричиною усіх пізніших нещасть, що Україну і її гетьмана зустрінули.

Але у ті величні хвилини ніхто не думав про майбутнє. Козацькі старшини перемішалися з турецькими; зелений прапор пророка з золотим півмісяцем розвивався в повітрі рядом з малиновим прапором гетьмана, з архангелом Михаїлом. Прапори польських військ простелено під копита гетьманового і султанового коней, — оба коні топтали й ґрасували по них. Далі Львів, Галич, Бучач, Збараж і Броди бачили турецько-козацькі війська у своїх мурах. Польщі приходив безславний кінець...

Та доля хотіла, що у самий розгар боїв і походів Магомет IV небезпечно заслаб і мусів залишити военні справи. Його великий везир, Осман-паша, згинув під мурами Замостя, на Холмщині. Козацька Україна втратила в його особі щирого, безоблудного приятеля. Мустафа, однодумець Османа, вмер у поході від пошести. Залізні руки випустили управу величезною армією, дисципліна заникла, у змучених походами й невигодами військах пошесть косила сотки жертв денно. Поширилися грабунки населення, знущання... Султан не хотів кидати союзника на ласку долі, та врешті мусів розпочати відворот. Ще двома наворотами Магомет IV збройно старався помогти гетьманови, та це була вже лише тінь бличкучого першого походу, що й закінчилися новим, ворожим Україні великим везиром сумною Бучацькою угодою, на яку українських представників навіть недопущено. А в скорости потому помандрував у московське заслання й незломний Дорошенко, сонцем руїни названий...

XVI.

Селим з братом ділили всі небезпеки й невигоди безнастанних походів по українських землях. Цікавився всім, — і звичаями українськими і вірою, і письмом, військовою силою й мовою. Побувши несповна рік в Україні — зжився з нею. Часто бачили братів то в козацькому таборі задумано вислухуючих дум старця-лірника, то де будь у старовинному манастирі, в товаристві якого будь старезного черця-літописця, переглядаючими старі літописні шпарґали, то серед своїх частин, переконуючи вояків, щоб поводилися так, як на дійсних союзників пристало. В боях під Львовом Селим врятував життя наказному козацькому полковникови Лизогубенку. Молодики побраталися, по козацькому звичаю замінявшись зброєю, бо не були одновірцями, і по східньому — розпиваючи келіх вина з краплинами крови одного й другого.

Та його стала переслідувати сувора военна доля. Згинув батько. Брати палали жадобою пімсти, кидалися у саму гущу польських військ, вкриваючи славою себе і турецьку армію. Одного разу на Селима накинулось зо двадцять польських гусарів. Селим відбивався зручно, та в самий критичний час спіткнувся під ним кінь. Гусари окружили його вимахуючи над головою важкими палашами. Ізмаїл, доглянувши брата у небезпеці, з десятком яничарів кинувся на рятунок. Пораненого брата врятував, але й сам упав з проколеним списом боком. Через день він умер. Селима відвезли у запілля й зоставили у селян, опісля перевезли до Камянця.

Тепер, зо смертю батька і брата мало що єднало його з Туреччиною. Адже його мати і дружина походили з України, за яку він тепер боровся. Надумував перейти на службу у козацькі полки, але не наважувався, непевний, чи не заставлятимуть його приняти християнство. Віру своєї жінки шануючи, він не шанував тих, що батьківську віру міняють і зривати з магометанством не важився.

Часто говорив про свої сумніви з полковником Лизогубенком. Цей одобрював його думку батьківської віри триматися, але переконував, що віра не є перешкодою для служби у війську козацькім. Бувало колись давніше, у часах війн Запоріжжя виключно з татарами, на Запорожжі існував звичай питати у новоприбулих на Запорізьку Січ, якої він віри, заставляти хреститися, перемолитись „Вірую" по православному... Але реєстрові козацькі полки — не запорізькі курені, і українська держава шанує віру кожного, якщо він родився у тій вірі. Багато козацьких старшин є магометанами, а є й полковники, хоча назверх своїх вірувань вони й не виявляють, щоб не знеохочувати підвладне козацтво.

(Дальше буде).

Яке покоління може вирости з таких хат?

Ганна Арабська, що часто пише на різні виховні та суспільні теми, подає такий образ з життя української родини в канадійсько-українськім часописі: „Український Робітник" з 5. травня 1944:

Що хто посіє, і як посіє, те буде збирати. Хоч наука й найкращих учителів не завжди падає на врожайне поле, бо, як сказано, не кожна людська громада є врожайним полем для посіву здорвих ідей, то однаково, хто сіє здорове зерно, то воно напевне впаде на градочки — тих найкращих у громаді. Бо врожайне поле в кожній громаді це її найкращі люди, а решта людей це цілина, скелі, нетри і карколоми. І щоб показати звідки походять ті люди, що стають карколомами, нехай послужить ось-такий приклад із родинного життя, який я бачила й можу повторити слова Шевченка: „У тій хатині, у тім раю, бачив я пекло".

І так: чоловік, вставши рано, навіть не перехрестившись, відразу назвав свою дружину останніми словами ,за те, що ранше не встала й скоріше йому не зварила сніданку. А дальше з великою люттю гукнув на свого синка, щоб подав йому ґумові чоботи. Хлопчина вхопив чоботи й хотів подати, та батько, вирвавши чоботи хлопцеви з рук, так здорово хлопця вкропив холявою від чобота по лиці, що хлопчина аж повалився на долівку. За той час жінка ставила на столі сніданок для мужа. Коли мала вже все готове, гукнула до мужа: „На маєш, жери й удавися". Муж зо сильним сопінням зїв сніданок і вийшов на двір, заперши за собою двері з таким лоскотом, що аж шиби в вікнах задрожали. А жінка йому вслід: „А, щоб ти більше не переступив цього порога!"

Чоловік вивів із стайні чотири коні й почав запрягати до плуга. При тім так бив і сіпав коней за поводи, що їм аж кров із нідзер брискала. Його двоє дітей — хлопець і дівчина — здалека приглядалися на цю сцену й напівідіотично сміялися. Недалеко стайні дрімала на сонці корова, напів кістяк з облупленою шкірою на хребті. Жінка покликала дітей до хати й почала їх збирати до школи. При тім злісно сіпала їх за одіж та била по лиці. Діти вибігли на двір з червоними лицями, як грань. Матір вибігла за ними й наказувала, щоб зараз по школі вертали додому.

Діти, відбігши яких сто кроків, почали мамі кривитися: показувати язика та кричати, що вернуть додому, коли їм захочеться. Матір ухопила за відломок дошки й побігла за ними; а не дігнавш, конечно хотіла на чімсь зігнати свою злість. На подвірі лежав виголоджений пес з двома втовченим ногами. Вона з цілої сили його копнула так, що він, зриваючися на скалічені ноги знов повалився й заледве сховався під купою дерева. Колс хати появилося мале котеня таке виголоджене, що виглядало неначе з патичків зложене. Жінка замахнулася дошкою й хотіла з цілої сили вдарити те нещасне котеня, але воно сховалося під тим самим деревом, де й пес. Тоді ця жінка з піною на устах ще довго проклинала всіх і вся так, що від коли живу таких проклонів я ще не чула.

Оце живий образ окруження одної української родини де виростає молоде покоління, будучі члени й членки нашого громадянства. Вищій людині надзвичайно тяжко пережити в такім окруженні й пару хвилин, бо враження з кожної такої сцени неначе зубами від борін душе рве. Повно там не погамованої злости, певно напівваріяцьких сцен, повно страшних проклонів та брутального поведення з людьми й німими тваринами; повно терпінь від катування й голоду. Не знаю, хто крім дияволa, міг би в такім окруженні бути щасливим? А там же виростають діти, щодня таким кормом годовані! А мусимо знати, що й у нас, українців, таких домашніх огнищ не бракує.

Нарід, що ще має подібні родини, мусить знати, що має ще такі невжитки, що на них не тільки здорове й вартісне зерно рости не буде, але мусить загнуйти всяке добре зерно. І молоді люди, що виросли на такім смітнику найнижчого простацтва, жорстокого й несправедливого трактування, не можуть бути ані вінцем надії для народу ані плодовитим полем під посів високих ідей.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВІД МАТЕРИ ДО МАТЕРЕЙ З НАГОДИ ДНЯ МАТЕРИ.

Отак лише кілька думок для тих, що по волі чи по неволі мусять дрожати в сьогоднішнім дні Дні Матери.

В нашім народі по нинішний день живе повіря, що що як умре мама, а лишить малі діти сиротами, то вона опікується ними зпоза гробу, а навіть ночами приходить до них, чеше їх, пере їм біля. Одна леґенда оповідає, як то по смерти мами вибралися сироти в світ шукати матери. По дорозі стрінув їх Божий Син, а як вони розповіли Йому, що йдуть шукати матери, Він порадив їм виломити три лози і вдарити ними три рази по гробі. Коли діти так зробили, почули голос матери з гробу.

Наводжу цю леґенду на це, щоб виказати, як високо цінить український нарід матір і яку неземську силу приписує їй ще й по смерти.

Арабська пословиця каже: „Господь не міг бути всюди самий, тому сотворив для людей на світі матір, щоб Його заступала". Чи може бути вище становище матери в родині і в суспільности, як оце, що його згадується в тих прикладах? Тому памятаймо на це всі!

Знов стоїмо, перед новим Днем Свята Матери, хоч воно не таке веселе для матерей, як це бувало минулими роками. Нема цього року коло матери тих, яких вона викормила своїми грудьми, виховала під серцем, може в цій думці, що вони її на старість у пригоді стануть. Жорстока війна забрала з хати синів, забрала навіть і дочок, не питаючись, чи мама здорова, чи хвора; молода, чи стара.

„Ой, закувала сива зозуленька
у вишневому саду,
Ой, виряджала мати свого
сина в світ далеко на війну".

Колись ця пісня, яку ми, матері над колискою дітям співали, була для нас лише спомином минулих подій, для нас мало зрозумілих. Та тепер ми її вповні розуміємо й навіть переживаємо. Цею мамою, що виряджає свого сина на війну є майже кожна з нас. Майже кожна з нас має свого сина десь далеко в світі. І замісць радощів у Дні Матери, не одна з матерей заллється гіркими сльозами на згадку, що нема її дітей коло неї, як це бувало минулими роками. Від деяких дітей навіть і вістки нема, чи вони живі, чи здорові? Безмежні пустині Африки, неботичні гори Італії, болотнисті острови Тихого Океану вкриті свіжими гробами, на яких біліють деревляні хрести. У цих гробах спочивають ті, яких виховали матері для себе, а які віддали своє життя за кращий лад цілого людства. В сьогоднішний день мами зо смутком згадують своїх найдорожчих.

Супроти такого болю й смутку осиротілих по дітях матерей важко найти слово розради й потіхи, бо материнська любов і жаль за втраченими дітьми не має границь. Та все одно: Підносімо серця вгору! Наші діти не пішли класти своє здоровля й життя за дрібну справу! Не терплять вони за свої провини чи гріхи. Не за маєтки або вигоди вони боряться, а за те, щоб запанувала правда на землі, щоб народи волю дістали, щоб будучі покоління не мусіли гинути так, як теперішні гинуть. Отже будьмо сильні, витривалі, як оті спартанські матері-жінки, що висилаючи синів на війну, давали їм останню заохоту: „Вертай з перемогою, або хай тебе принесуть мертвим".

І ще Дорогі Матері складаю вам, з нагоди Дня Матери, сердешні побажання. Перш за все, дай, Всемогучий Боже, щоб раз ця війна скінчилася переможно для нас і щоб увесь світ зажив знову мирним, спокійним, а роботящим життям; щоб наші діти вернулися здорові й щасливі до рідної хати, там, де не одна мати і не один батько заплакані на них ждуть.

Згадуючи про це сьогодні, Дорогі Матері, я переконана, що наші діти, де вони не були: На суші, на морю, під теплими проміннями сонця, чи може в так званих „лисячих норах" („факс' голс") памятають і думають за свій дім, за матір свою рідну і думкою та серцем линуть до неї та складають їй найсердечніші бажання в цей день:

„Благословенна будь, мамо голубко,
Сонце душ наших!
Тобі нині клонимось серцями
Святий символе
Добра й любови.
Благословенна будь, мамо, між нами".

Марія Демидчук.

З народної фільософії.

Не їсть, не пе, а ходить і бе (— годинник).

Сивий хробак лізе і отруби сипле (— свердел).

Лежить кожух, на нім хліба окрух, порозкидався як горох (— небо й звізди).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

Вже є місцевий Український Комітет.

Щоб виявити свою солідарність із ухвалами Другого Українського Конґресу, що відбувся у Філядельфії 22. січня 1944 р., зібралися в неділю 30. квітня в нашім Українськім Домі представники товариств, братств та сестрицтв і місцевих делеґатів Другого Конґресу на наради.

Після відкриття перебрав провід нарад місцевий парох церкви св. Петра й Павла, о. Володимир Лотович, як предсідник, а Павло Дмитрів як секретар. На зібрання прибув на окреме запрошення предсідник Українського Конґресового Комітету, гр. Степан Шумейко, якого попрошено до слова. Він коротко переповів діяльність У. К. Комітету по конґресі і основно вияснив конечність витривалої праці всього українського громадянства для добуття значіння цьому громадянству в Америці і для пильного дбання про такі загальні справи, які бувають на часі. Щоб це осягнути, конечне є порозуміння місцевих орґанізацій із головним проводом української орґанізації Злучених Держав, якою є теперішній Український Конґресовий Комітет. Це не є ніяка особиста справа, а просто загальна конечність.

Приявні пильно вислухали виводів голови У. К. Комітету і одобрили давніше вже підданий проект, щоб створити місцевий Український Конґресовий Комітет. Створивши цей комітет приявні представники громадянства вибрали уряд до дальшого ведення справ у такому складі: Голова о. Володимир Лотович; заступник Степан Костів; секретар Володимир Ф. Ваґнер; касієр Михайло Фурка. До контролі вибрані Т. Наконечний і П. Дмитрів, а урядники місцевих орґанізацій признані членами місцевого Українського Конґресового Комітету для праці у своїх відділах. В такий спосіб місцевий Конґресовий Комітет являється як найбільше розгалуженим і демократичним тілом для зцентралізованої громадської праці.

Не занедбано теж і фінансового наладження праці. На місци зібрано $30, а до цього додано з попередних збірок $70, так що збірка принесла разом $100, на цілі У. Конґресового Комітету, які перебрав касієр до дальшої акції. Як при отворенню зібрання, так теж і при кінци відмовили приявні молитву.

Павло Дмитрів,
секретар зібрання.

В ІТАЛІЇ МАЙЖЕ БЕЗ ЗМІН.

ЛОНДОН. — В середущій Італії німці цофнулись, а аліянтські війська заняли три села. Зате німці зачали наново фортифікувати свої позиції на полудне від Касіна. Американські літаки бомбардували ворожі комунікації. Так є, що надіються і там незабаром більших воєнних операцій.

НІМЦІ АРЕШТУВАЛИ ШІСТЬ КАТОЛИЦЬКИХ СВЯЩЕНИКІВ.

СТОКГОЛЬМ, Швеція, (ОНА). — Шведські кореспонденти доносять, що німці арештували в Бремені шість католицьких священиків, які переховували в себе членів підземного руху в Німеччині. Їх будуть судити за спротив владі. Міністер оборони оповістив, що відтепер уряд не буде панькатися з впливовими в громадах людьми, а буде замикати і судити їх так само як і мало відомих.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДІТРОЙТ, МІШ. — Місячні збори Тов. Зап. Січ, від. 75, відбудуться в неділю, 14. травня, в У. Н. Домі при Мартін ул., точно в год. 1. попол. З причини, що саля буде занята від третої години, просимо прийти на час і заплатити свої вкладки. Хто отримав тикети на ювилейний концерт, просимо звернути на зборах, або рошi за них. Іовгуючі члени будуть ласкаві прийти на збори і заплатити, інакше будуть суспендовані. — За уряд: М. Пристащ, секр.

ВЕСТБУРИ, Н. Й. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 267, відбудуться в суботу, 13. травня, в год. 8. ввечір. Просимо всіх членів явитися на ці збори, бо є багато важних справ до полагодження. — К. Дідух, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, відбудуться в понеділок, 15-го травня, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючих членів просимо вирівнати свої залеглі вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — За уряд: А. Бусько, рек. секр.

IRONDEQUOIT, N. Y. — Monthly meeting of the Taras Shevchenko Society, Branch 289, will be held Sunday, May 14, at the Ukrainian Hall on Goodman, at 2:30 P. M. All members are urged to attend as the 5th war Loan will be discussed. The drive is sponsored by the Ukrainian Organizations of Rochester. — D. Korytko, Pres.; W. Hussar, Sec.; J. Yanus, Treas.

САВТ ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Місячні збори відділу 312 відбудуться в суботу, 12. травня, в годині 8. ввечір. Просимо членів і членкиць прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. — За уряд: Д. Дусилович, предс.; С. Завадовський, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156, повідомляє всіх своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 14. травня, точно 1:30 пополудні, в Громадськім Домі, 701 Ґрін ул. Просимо, щоб всі члени прийшли, бо є важна справа до полагодження. — За уряд: Н. Муляр, предс.; В. Трач, кас.; В. Новак, секр.

УВАГА! УКРАЇНЦІ ДІТРОЙТУ Й ОКОЛИЦІ!

КОНЦЕРТ
РОМАНА ПРИДАТКЕВИЧА
Українського Артиста-Скрипака
при акомпаніяменті **Ольги Дмитрів**, піяністки
та при співучасти **ДОНІ СТЕФАНІЇ ДЕМРІ**, сопрано
і **Українського Дівочого Хору а Капела** під управою
Стефанії Андрусевич
відбудеться
В НЕДІЛЮ, 21. ТРАВНЯ (MAY 21, 1944)
у великій Авдиторії „ДІТРОЙТ ІНСТІТУТ ОФ АРТ"
при Вудвард вулиці.
Початок: 2:30 пополудні. Вступ $1.00
(з додатком федеральної такси 20%)

Громадяни! Це буде перший концерт нашого славного артиста-скрипака Романа Придаткевича в нашій громаді. Комітет сердечно запрошує вас до громадної участи. 92,4

КОНЦЕРТОВИЙ КОМІТЕТ:
о. С. Тиханський, голова; **Іван Панчук,** місто-голова; **о. С. Побутський,** місто-голова; **Іван Дячун,** секретар; **Олександер Штик,** касієр; **М. Шустакевич, Катерина Хомяк, Марія Прокопович, Іван Атаманець, А. Градовський, Дмитро Атаманець, М. Чемний, Василь Довгань,**

ЧЕСТЕР, ПА!
СТАРАННЯМ ХОРУ ім. ЛИСЕНКА
влаштовується
„ДЕНЬ МАТЕРІ"
В НЕДІЛЮ, 14. ТРАВНЯ (MAY 14, 1944)
В ГАЛІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ
Честер, Па.

ПРОГРАМА: **В годині 4-тій похід матерей до церкви, де буде відслужений Молебен. В годині 5-тій Спільний Обід. По обіді Концерт, підчас якого буде вручений дарунок для Анни Верещак, мами, яка віддала 4-ох синів на службу Вітчині. Сольо відспіває пані М. С. Конотопська з Філядельфії, Па. Вступне слово виголосить предсідник хору Ольга Чавага. Святочну промову о. Омелян Мицик.**

Просимо місцевих і позамісцевих матерей до ласкавої участи.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.
ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ
62 відділу У. Н. Союзу відбудуться
В НЕДІЛЮ, 14. ТРАВНЯ (MAY 14. 1944), В ГОД. 6. ВЕЧ.
В ДОМІ ПРИ 2403 S. MILLICK ST., PHILADELPHIA, PA.

На зборах буде приявний головний контрольор У. Н. Союзу **д-р В. Ґалан.** Просимо всіх членів і прихильників У. Н. Союзу прийти на ці збори.

ЗА УРЯД 62. ВІДДІЛУ У. Н. СОЮЗУ:
Г. Бляхар, предс.; **С. Староста,** касієр; **п-ні Марія Ґелета,** секр.

ПОЗІР! БЕЙОН І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!
В НЕДІЛЮ, 14. ТРАВНЯ (MAY 14) В ДЕНЬ МАТЕРІ
УКРАЇНСЬКА КАТОЛИЦЬКА ПАРОХІЯ УСПЕНІЯ ПРЕСВЯТОЇ ДІВИ МАРІЇ
24 Іст 25-та вулиця, Бейон, Н. Дж.
буде обходити торжественно
25-ЛІТНИЙ ЮВИЛЕЙ СВОГО ІСТНУВАННЯ
Торжество відбудеться при ласкавій участи Їх Ексцеленції Кир Константина Богачевського. Архієрейська Служба Божа в годині 10. рано.
Принагідне слово виголосить Владика.
По церковних відправах буде
БЕНКЕТ І БАЛЬ
В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ
33 WEST 19th STREET, BAYONNE, N. J.
Орхестра п. Сербинського з N. Y. City.

Цею дорогою сердечно запрошуємо всіх наших парохіян, як також і всіх щирих українців-католиків з сусідних міст до ласкавої участи в цім святі. **Гр. кат. Уряд Парохіяльний.**

УВАГА! ШІКАҐО, ІЛЛ.! УВАГА!
Ґері, Гемонд, Келумет Сити, Іст Шікаґо, Джоліет, Гарвей!
СТАРАННЯМ УСІХ ЗГАДАНИХ ГРОМАД І ВІДДІЛІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ: 22, 33, 68, 80, 100, 106, 107, 111, 125, 139, 176, 214, 216, 220, 221, 222, 243, 252, 259, 301, 335, 346, 354, 379, 415, 425, 437, і 452
відбудеться
З НАГОДИ 50-ЛІТТЯ У. Н. СОЮЗУ
ЮВИЛЕЙНИЙ КОНЦЕРТ
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 28. ТРАВНЯ 1944
(SUNDAY, MAY 28, 1944)
В ШОПЕН ШКОЛІ НА ВЕСТЕРН І РАЙС ВУЛ.
ПОЧАТОК: 2:30 ПОПОЛУДНІ. ВСТУП 55 ЦЕНТІВ.

В концертовій програмі возьмуть участь найкращі сили, на які лише нас стати і які є до розпорядимости. Буде американський бесідник.

Святочну промову виголосить гол. предс. У. Н. Союзу **п. Микола Мурашко.**

Цієї самої неділі по Службі Божій будуть відправлені **Молебні** за здоровля членів і **Панахиди** за померших членів У. Н. Союзу: **в українських католицьких церквах** св. О. Николая на Норт Сайді, пресв. Богородиці на Савт Сайді, св. Михайла на Пулман і св. Петра і Павла на Борнсайд; і **українських православних церквах** св. Володимира на Норт Сайді і св. Петра і Павла на Борнсайді.

Вечером у год. 6:30 СВЯТОЧНИЙ БЕНКЕТ у домі У. Н. Союзу. Запрошуємо всіх українців! 90,2,5,7,,00

Роман Смук, гол. контр.; **Тарас Шпікула,** гол. радний; **Степан Куропась,** гол. контр.

Віктор Доманицький.

ПОЧАТКИ УКРАЇНСЬКОЇ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОЇ НАУКИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ АҐРОНОМІЇ В КІНЦІ XVIII. ТА ПОЧАТКУ XIX. СТОЛІТЬ

4)

Всі ці автори почасти описували англійське хліборобство, а в більшій своїй масі уявляли з себе відбиток навчання Йогана Християна Шубарта фон Клефельда"...

..„Ціла низка наших великих землевласників та вельмож й низка аґрономічних письменників притримувались ідеї великого інтензивного господарства і стремління завести т. зв. тоді „англійське" господарство...

...Це „англійське" господарство уявляло з себе надзвичайно інтензивну систему господарства з великим уживанням посівів бараболі, моркви і, почасти, конюшини, з сильно-інтензивним, часом імпортованим мінеральним угноєнням, з з корінним поліпшенням ґрунту і, що особливо характерне, з приміненням англійського ремонента та особливих „севоральников", як тоді казали, себто к о н н и х пропашників та рядових сівалок. Плуги, рядові сівалки, кінні молотарки і англічанин керовник маєтку — от, фактично, ті зовнішні ознаки, які, головним чином, виділяли цю „англійськую систему"...

..„Ідеольоґом її перш за все був відомий вже нам о. Самборський, священик російської місії в Лондоні, та й інші наші оґрономи, письменники і професори в особі Десницького, Комова, Ліванова та Бакуліна віддавали їй свої теоретичні переваги"...

..„Центром англьофілів зявився протоєрей Самборський, що перейшов р. 1783 з Лондону в Павловськ (нині Слуцьк під Петербургом) і був призначений в 1797 р. „Членом експедиції государственнаго хозяйства, опикунства иностраннаго и сельського домоводства". В цій „експедиції"... визнано за необхідне **влаштувати практичну школу хліборобства** та низку практичних кольоній, які мали би бути заселені закордонними переселенцями, що мали вести взірцеві і показкові господарства. Року 1798 складено чудесно видане, з розмальованими барвами ґравюрами „Положеніе о практической школе земледелія й сельского хозяйства" та відчинена школа при „деревне" Тярлевой біля Павловська, у якому жив Самборський. По свому статуту школа повинна була „довести на досвіді користь розділення полів на семипілля і можливість також заведення в деяких місцевостях Росії, і в який спосіб іншою сівозміною можна уникнути по всьому в Росії ще звичайного, але вельми шкідливого полишення під пар третьої частини землі"... Практичною ж цитаделею школи були підмосковні маєтки Румянцева та Ростопчина"...

..„Ціла низка вихованців Киевської Духовної Академії[3]), що перетворилися в професорів, аґрономів і аґрономічних фахівців, як, напр. вже відомі нам Десницький, Комов, Самборський й інші **давали нам дійсно цінні твори й переклади, а все це було короноване заснуванням на Московському Університеті катедри „Минералогії и сельского домоводства", на яку був запрошений також вихованець Киевської Духовної Академії Антон Антонович. Прокопович - Антонський, який викладав „Сельское домоводство" по своїх записках** і який коронував з височини своєї катедри все захоплення російської аґрономії Олександрівської епохи"...

..„Цітаделлю поступових аґрономів середини XIX. в. безсумніву було засновано р. 1820 Московське Товариство Сільського Господарства. В перше десятиліття його праць на його засіданнях зустрічались представники старої катеринівської аґрономії в особі Прокоповича-Антонського з аґрономами, що суті, цілком нового, майже сучасного, типу та складу"... (проф. Прокопович-Антонський помер 6. липня 1848 року).

Ми нарочно старанно вибрали все, що є в статті проф. А. В. Чаянова про Києво-Могилянську Академію та її вихованців. З того бачимо, що Києво-Могилянська Академія дійсно давала блискуче, як для стого часу, підготовлених аґрономів, які відограли дуже помітну ролю в економічній історії Сходу Европи.

Так, наприклад, о. Самборський, по суті, відограв в Московщині таку саму ролю, як А. Теер в Німеччині (заснування першої с.-г. школи, пропаґування травосіяння, англійської господарки і т. п.). Такуж саму ролю на Україні відограв М. Ліванов, який теж був в Англії і якого після повернення з закордону відомий катеринівський вельможа Потьомкин хотів призначити професором аґрономії на проєктованому Потьомкиним університеті в Катеринославі; хоч проєкт не був зреалізований, то всеж М. Ліванов заснував сільсько-господарську школу в м. Миколаєві і написав три книжки. Проф. Прокопович Антонський по своїй ролі в колишній Росії нагадує фон-Шверца в Німеччині. Так само, як в Німеччині на початку XIX. століття створилося два аґрономічні осередки: Меглін та Гогенгайм, так само і вихованці Могилянської Академії творять кілька аґрономічних осередків на Сході Европи 1) Петербурґсько-Павловський, (О. Самборський), М. Ліванов), 2) Московський (Прокопович-Антонський, Комов, 3) Батуринський (школа П. Прокоповича); 4) Харківський (Г. Сковорода,, Й. Ф. Тимковський); 5) Ніжинський (Д. Ясновський); 6) Миколаєвський (М. Ліванов) і ін.

(Дальше буде).

[3]) Знову помилка проф. А. В. Чаянова — треба читати: „Київської Академії Петра Могили", або „Києво-Могилянської Академії".

В НІМЕЧЧИНІ БРАК РОБІТНИКА.

СТОКГОЛЬМ, Швеція, (ОНА). — Данський втікач, що недавно прибув до Швеції, оповідає, що в Німеччині тепер є великий брак робітника. Він прожив там більш року і каже, що відколи Совети відбили від німців більшу часть своєї території, від цього часу німці почали відчувати брак робочої сили. Правда, каже він, німці зганяють до фабрик поляків, але їх не вистарчає. Чужоземні робітники в Німеччині скоро вимирають і їх тепер нема ким заступити.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 5. Квітня 1944 р., припадково впав до води, а тіло найдено 1. травня, 66-літній

БАЖАН ЯРЕМКО,

довголітній член Бр. св. О. Николая, від. 104 У. Н. Союзу в Перт Амбой, Н. Дж.

Походив з села Стрілки, повіт Рогатин, Галичина. Вступив до У. Н. Союзу 1918 року. Полишив у смутку жену Марію, сина жонатого Василя і внука.

Похорон відбувся 3. травня з заведення С. Канай на цвинтар у Вудбрич, Н. Дж. — В. Й. П.!

М. Зельвак, секр.

ТАРЗАН, ч. 970. На березі катастрофи.

Тепер Тарзан казав плінникови завести себе до кватири генерала.

„А якби тобі прийшло на думку виявити, хто я," — остерігав він — „то памятай, що Тарзан швидко з тобою розправиться!"

Незабаром прийшли вони до штабової кватири. „Що це є", запитався вартовий.

Завагався Тарзанів плінник і вже був готовий виговоритися.